Bibliografia

AA.DD. "Homenatge a Joaquim Ruyra. 150 anys del seu naixement". *Recull*, núm. 887. Any 27. Blanes (27-IX-1958)

AA.DD; Primer Simposi Joaquim Ruyra. Blanes, 19, 30 i 31 de maig de 2003. Ed. a cura de Joan Maluquer i Ferrer. Fundació Universitat Catalana d'Estiu, Universitat de Girona i Ed. Galerada. Cabrera de Mar, 2004.

JULIÀ, Lluïsa. *Ruyra, inèdit*, Ajuntament de Girona, 1991.

JULIÀ, Lluïsa. *Joaquim Ruyra, narrador*, Abadia de Montserrat, 1992.

JULIÀ, Lluïsa. *Joaquim Ruyra* (Biografia), Parsifal, 1996.

JULIÀ, Lluïsa. *Ruyra: l'home i la seva imatge*, Biblioteca Valvi; CCG Edicions, 2010.

MONTOLIU, Manuel de. "La vida i obra de Joaquim Ruyra". Pròleg a Joaquim Ruyra, *Obres completes*. Selecta. 1964 (1a ed. 1949): 11-125

PLA, Josep. "Joaquim Ruyra (una petita aventura literària) (1858-1939)". Homenots. Primera sèrie. OC; 11. *Destino*, 1980 (1a ed. 1969): 99-136

REYES, Antoni; ROGER, Aitor; VALLS, Domènec. *El rem de trenta-quatre: de la ficció a la realitat. Homenatge a Joaquim Ruyra. Presentació de la pel·lícula de la portada del primer rem al Vilar. 1934.* Ed. Ajuntament de Blanes – Arxiu Municipal de Blanes. 2003

RUYRA, Joaquim. *Obres completes*. Editorial Selecta. Barcelona. 1949. 1a edició.

Fotografies

Fons (Josep Pons Girbau / Modern Styl / Francesc Salt / Rafael Bataller / Vicenç Coma Soley / Anna M. Barnés-E. Ros / Josep Alemany Borràs / Josep Maria Padern / Josep Maria Julià) i col·leccions d'imatges (Clusells Queldra / Joan Serras) de l'Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

Fotografia de la portada

Joaquim Ruyra. 1934 c. Fons Vicenç Coma Soley. Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

Caricatura

Ruyra vist per Joan G. Junceda. Autor: Joan G. Junceda (1881-1948)

Textos

Antoni Reyes / Aitor Roger (Arxiu Municipal de Blanes)

Col·laboradors

Elisa Sola (Servei de Català)

Arxiu Municipal de Blanes

MÉS INFORMACIÓ

blanescostabrava.cat

AJUNTAMENT DE BLANES | Blanes

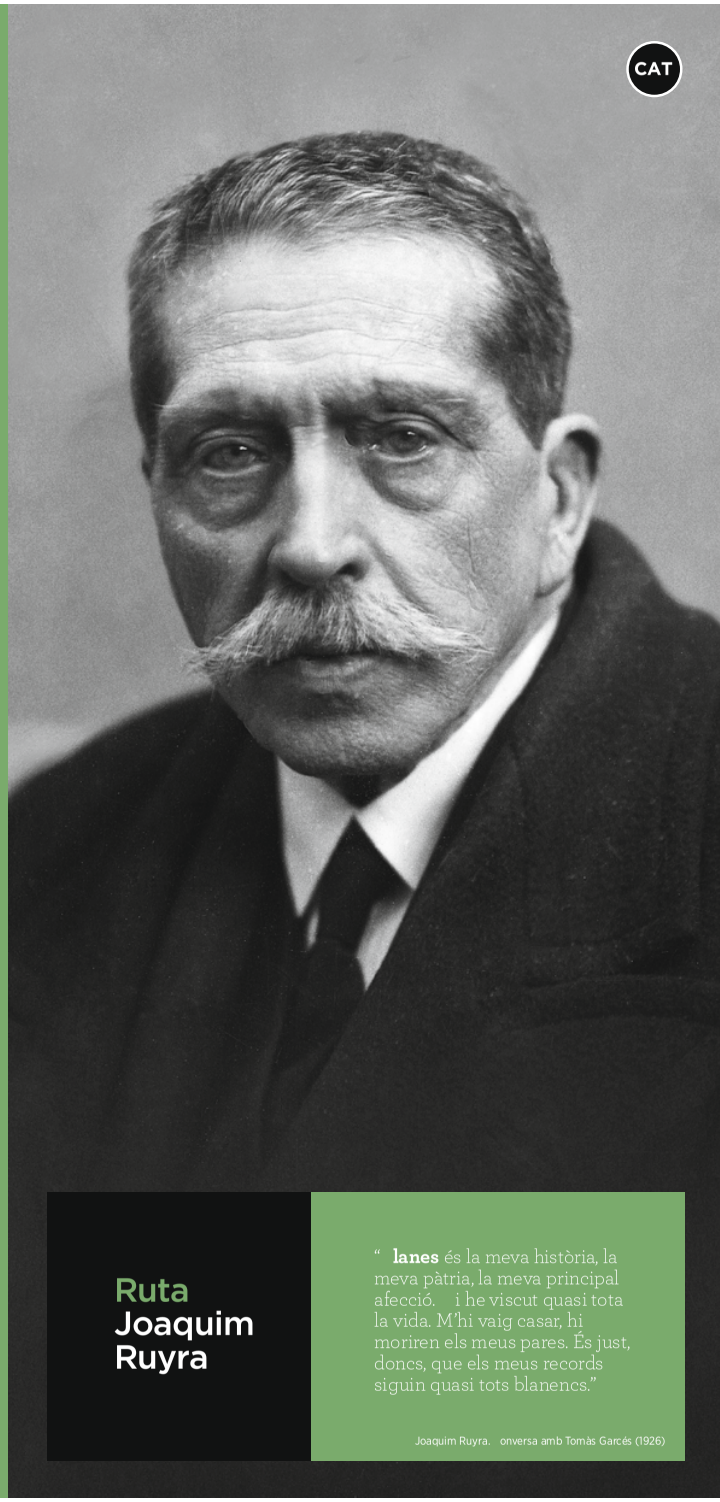

CAT

Ruta Joaquim Ruyra

"**lanes** és la meva història, la meva pàtria, la meva principal afecció. i he viscut quasi tota la vida. M'hi vaig casar, hi moriren els meus pares. És just, doncs, que els meus records siguin quasi tots blanencs."

Joaquim Ruyra. onversa amb Tomàs Garcés (1926)

oaquim Ruyra

1858 - 1939

Joaquim Ruyra i Oms és considerat el Mestre de la prosa catalana i una de les figures centrals del modernisme literari, gràcies a la seva meticulosa utilització del llenguatge i a la seva contribució a fixar la llengua catalana moderna.

Tot i que va néixer a Girona, un 27 de setembre de 1858, Ruyra era blanenc. La casa pairal de la seva família, coneguda amb el nom de can Creus, és al carrer Ample de Blanes. Al cim de la portalada principal, coincidint amb el cinquantè aniversari de la seva mort, s'hi va col·locar una placa que diu: "Joaquim Ruyra i Oms, blanenc de cor i Mestre de la prosa catalana. Blanes, 15 de maig de 1989".

Ruyra fou un autor d'una producció molt curta, però alhora d'una altíssima qualitat literària. Les seves narracions foren un referent estilístic i representen tot un model de llengua. Escriptor d'una gran exigència i molt perfeccionista, buscava sempre la paraula més adient per a cada circumstància. Més enllà del mar, Ruyra ens parla de la infantesa, del naixement del desig sexual, del món dels somnis...

L'èxit literari que obtingué Joaquim Ruyra amb la seva primera obra, *Marines i boscatges* (1903), fou rotund. Aquest llibre és un recull de 15 narracions curtes amb el mar i la seva gent com a grans protagonistes. Les seves altres dues grans obres en prosa van ser *La Parada* (1919) i *Entre Flames* (1928). L'any 1920 va refer *Marines i boscatges*: en va corregir els errors lingüístics i hi va afegir la narració "L'idil·li d'en Temme", ambientada a la cala sa Forcanera, llibre que fou rebatejat amb el títol *Pinya de Rosa*. Són molts els racons i els personatges blanencs que van inspirar el Mestre Ruyra i que trobem en els seus relats. Aquesta proposta d'itinerari vol ser-ne un primer tast i una invitació als visitants a aprofundir, si no ho han fet ja, en la lectura de les seves obres completes.

"Ruyra conegué com ningú la nostra llengua; en maneja l'esperit d'una manera perfecta; en domina la intel·ligibilitat i tots els seus matisos fins a extrems insuperables."
Josep Pla

"(...) Joaquim Ruyra, potser el més gran escriptor que de qualsevol llengua fins avui he conegut."
Salvador Espriu

01 Sa Palomera

Carrer Mirador de s'Auguer

A la narració *Una tarda per mar* (1900) se'ns fa present l'antic Blanes de mariners i pescadors, que perfectament podríem situar a la platja de Sant Andreu, davant de la roca de sa Palomera, a l'indret conegut amb el nom de sota sa Pujola, i en una època en què encara no havia desaparegut la penya dels Piteus:

> "En Canari era allí que ens esperava. Estava de quatre grapes davant del gussi, enseuant els pals, i em va saludar amb una mitja rialleta de simpatia. Els mariners vells, que prenien la fresca al peu de les penyes, a l'ombra de les blavoses atzavares, ens contemplaven satisfets, articulejant ells amb ells i assenyalant-nos amb els brocs de llurs pipes. Les dones, que adobaven xarxa, aixecaven llurs caps de la feina i cridaven, trufejant: -Pareu ment que no eixugueu tot es peix de sa mar!"

"Estic a la vora del mar, assegut en una roca i amb les cames nues ficades dintre l'aigua. La penya em fa de respatller, m'hi recalco còmodament i, tot amarant-me de les frescors de la marinada, que minva per moments, passejo les mirades pel cel. (...) Mentrestant les platges properes han restat desertes. Els banyistes que prenien la fresca aplegats en el sorral se'n són anats cap al poble. En les cales, ni un nedador, ni una barqueta. Amb la soledat s'exhala de la naturalesa un encant sols comparable al d'una declaració d'amor feta amb els ulls per una verge silenciosa. Sembla que em digui: -Tota per a tu: ningú ens destorba ja- No em cansaria mai d'aquesta conversa muda."

La xucladora (1899)

Mirador de s'Auguer. 1910 c.
Fons Josep Pons Girbau. Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

02 S'Auguer

Passeig de la Marina

S'Auguer era un dels barris mariners per execel·lència de Blanes, on hi vivien la majoria de famílies de sardinalers. L'escola de la Vila, inaugurada el 1925, porta el nom de l'escriptor. A *En Garet a l'enramada* (1900), un relat costumista en què el procés d'enamorament és el tema protagonista, Ruyra ens fa una acurada descripció dels seus veïns i de la popular enramada que s'hi organitzava cada any, la darrera de la vuitada de Corpus, pels volts del mes de juny.

> "És la nit més alegre de Blanes, la darrera nit de les enramades. El vent és suau i temperat, el cel serè, i el juny xamós riu entre les estrelles. (...) L'enramada de l'Auguer serà la millor de la vuitada, perquè enguany els pescadors volen lluir-se. En Panxo Manxiula, *s'americano nou*, fill del vell sardinaler, ha contractat la cobla per al ball de nit. El sac de gemecs anirà, doncs, a racó; però tocarà a la taverna per engrescar els bevedors. La festa serà com no se n'hagi mai vista cap al barri."

Barri de s'Auguer i escola de la Vila. Anys trenta.
Fons Modern Styl. Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

03 Can Creus

Carrer Ample, 10

Als baixos de la casa pairal dels Ruyra s'hi va fundar l'any 1920 la revista Recvll, encara vigent. Fou el lloc de trobada dels lletraferits de l'època per participar en les tertúlies estiuenques. Al costat de Ruyra, l'Avi de Recvll, hi havia altres personatges com els Roig i Raventós, Coma, Junceda, Agulló, Carner o Maragall. A *La Parada* (1919) s'expliquen les aventures d'uns adolescents que van a caçar ocells amb la tècnica de parar l'arbret al collet de Santa Bàrbara. Un dels nois, potser el mateix Ruyra, recordant una aventura d'infància, sembla sortir en plena nit per la portalada de can Creus, passant per les voltes que hi havia al carrer Ample.

> "Vaig travessar l'entrada corrents, vaig arrapar-me a la portella amb la mateixa energia que si m'abraonés a un enemic, vaig aixecar la balda d'una manotada i... ja sóc al carrer! (...) Vaig enfilar el carrer pel mig pel punt més clar, i anava llambregant amb recel la fosca insondable dels carrerons i sotavoltes."

L'escriptor al balcó de casa seva el dia del seu aniversari. 1934.
Fons Francesc Salt. Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

04 El mar

Passeig Cortils i Vieta

Les descripcions que fa Ruyra dels diferents estats de la mar són d'una precisió i una bellesa insuperables. El mar plàcid i serè es podia transformar radicalment en un mar advers i perillós, amb la qual cosa era capaç de donar diverses visions del paisatge de la badia, com en aquest fragment d'*El rem de trenta-quatre* (1903):

> La vila, anierada en un clotarell de muntanyes, presentava un aspecte fatídic. (...) La Palomera revestida d'aigua xarbotosa, com un ronc perol que bull i s'estuva i es vessa a dojo, passava fantàsticament. Arreu bromes, pluja, udoladissa... El paisatge fluïdificant-se en l'ambient tèrbol i ombradís: un paisatge de somni pesat. La imaginació creia presenciar aquella obra sense nom de què parla el *Macbeth*. Blanes, Blanes, terra de s'alegria!-exclamà en Vadó-; avui entristeixes es cor des teus fills . Es dimonis ballen pes teus turons i s'infern ronca sobre tes platges."

Per a Ruyra, el Blanes de l'estiu, els seus colors, la seva costa serena, la benignitat del temps i la seva gent, era la "terra de s'alegria" i oferia els seus màxims atractius.

> "Blanes (a l'estiu) resplendeix alegrement amb ses parets blanques com llenços de bugada i ses teulades grogues com altars de moresc. El mar i el cel són una sola blavor clara sense solució de continuïtat. Les muntanyoles i roques que s'hi banyen tenen l'aparença d'incrustacions d'esmalt sobre un cristall puríssim. Fineses i brillantors per tot arreu... La naturalesa sembla manifestar, en aquell sereníssim paisatge marítim, pompes i gustos d'argenter."
>
> *L'idil·li d'en Temme* (1920)

Temporal. 1951.
Fons Rafael Bataller. Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

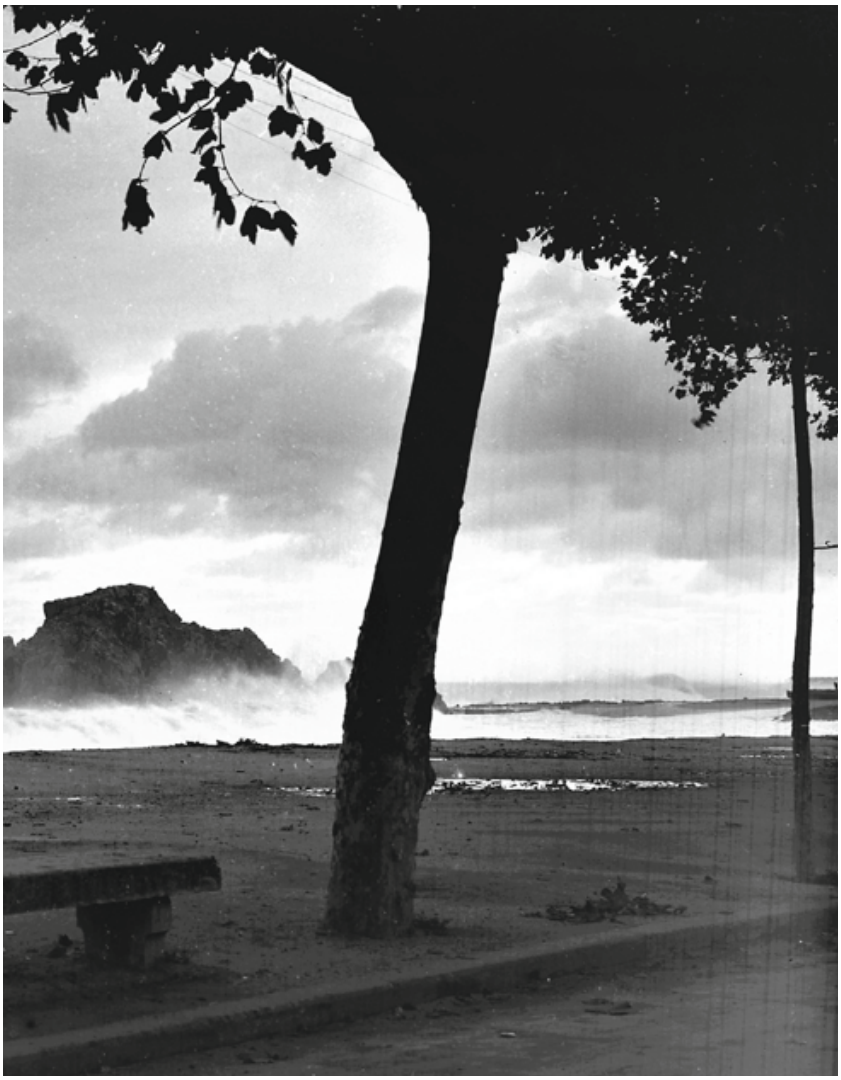

05 Els americanos

Passatge Bonaventura Puig

Blanes fou un testimoni important de la petja dels *americanos*, blanencs que emigraren a Amèrica i que en tornar rics de Cuba o Puerto Rico es feien grans cases al passeig de Mar, com la de "l'americano Panxo Manxiula". Les seves cases gaudien d'àmplies i espaioses habitacions, així com de servei domèstic. L'elevat ritme de vida que portaven molts d'ells va propiciar l'aparició de frases fetes que en feien referència, com quan la mare d'en Temme li diu "vet aquí avui soparem com uns *americanos*".

> "És mestressa de tres o quatre *inquènius*, unes hisendes que es perden de vista. Sé qui és, Temme; en sé tota sa història; perquè, encara que haju nascut a Cuba, és filla de pare blanenc. Precisament ara, casada de fresc, és vinguda a Blanes amb es seu marit a fi de conèixer sa seua àvia, que encara és plena de vida. Avui en dia aquesta àvia és una senyorassa que viu as carrer de Mar, en una casa com un temple, amb tres minyones de servei que li ensumen es desitjos a s'alè; però jo l'hai coneguda pobra."
>
> *L'idil·li d'en Temme* (1920)

Grup d'estiuejants. 1914 c.
Fons Vicenç Coma Soley. Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

06 Els banys

Passeig Pau Casals

Amb l'arribada de l'estiu Blanes donava la benvinguda als estiuejants i apareixien les casetes i els banys de roba a la platja. El dia de Sant Cristòfol, el 10 de juliol, era el dia oficial per iniciar la temporada de banys. A L'*idil·li d'en Temme* (1920), Ruyra hi recull aquesta tradició ja perduda, quan el nunci s'encarregava de proclamar-ho a tocs de trompeta.

> "Tuturú! Tuturutú! Les dones es banyaran a la part llevantina de la badia, des de sota Sant Antoni fins a l'indret de l'Esperança; i els homes a la part de ponent, des del Carrenyanc a la Pujola.
> -Banys!... L'estiu és vingut. Arriben tartanes carregades de forasters. Estiu! Estiu! És el dia de Sant Cristòfol. El sol vola amb valentia pel mig del cel. Blanes resplendeix alegrement amb ses parets blanques com llenços de bugada i ses teulades grogues com altars de moresc."

Banyistes. Anys vint.
Col·lecció Clusells Queldra. Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

07 Les drassanes

Club de Vela / Gronxadors

En les seves narracions Ruyra hi fa presents les activitats tradicionals de la seva època, centrades en el món de la pesca, el comerç marítim o la construcció naval. Les drassanes de Blanes, que s'ubicaven en l'actual passeig, foren unes de les més importants a la Catalunya del segle XIX. El patró Saura explica en *El rem de trenta-quatre* (1903) que "els seus mariners havien d'ésser precisament blanencs, perquè no creia que enlloc del món nasquessin ni es formessin homes tan aptes per a les coses del mar com en el seu poble."

> "Aclofades en la platja roent, unes dones, amb els mocadors de llurs testes tirats endavant a tall de vela de carro, repassaven silencioses els esvorancs d'una xarxa. Més lluny, un mestre d'aixa, a la vora d'una barca tombada, feia bullir en un fogaret el seu cassó de quitrà. Un xicot pescador havia arraconat la seva canya i s'era allargassat al cim d'una roca, adormint-s'hi tranquil·lament."
>
> *L'Aniversari del noi Guixer* (1899)

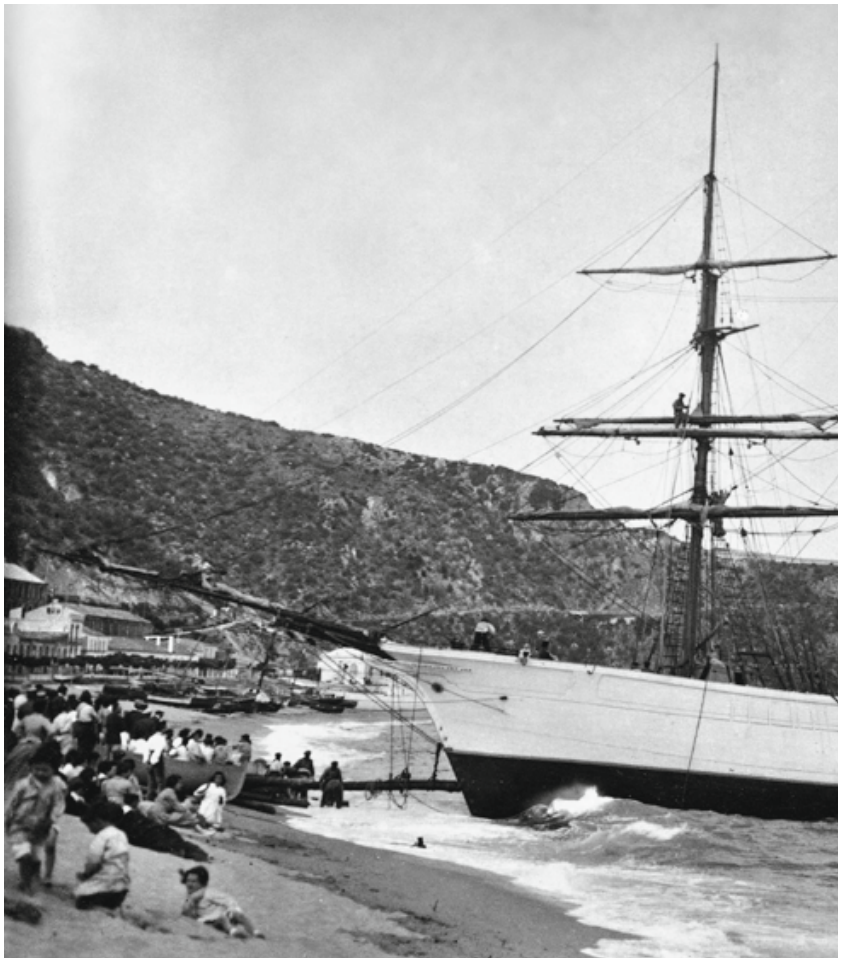

"Arribats a les envistes de Blanes, determinàrem desembarcar allí per moltes raons. Allí els nostres mariners tenien llurs cases, o les dels seus, i desitjaven descansar-hi; allí el pare volia que fos adobada la Santa Rita, ja que per a ell no hi havia, en part del món, millor mestrança que la blanenca, ni mestre constructor, amb lletres o sense lletres, més entès que un tal Ramon Veguer que la dirigia; i allí, finalment, jo, que em migrava per a posar els ossos en ferm lo més aviat possible, desitjava també desembarcar i vaig veure el cel obert així que em parlaren de prendre terra."

El rem de trenta-quatre (1903)

Drassanes Vieta "Bagué". 1918 c.
Fons Josep Pons Girbau. Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

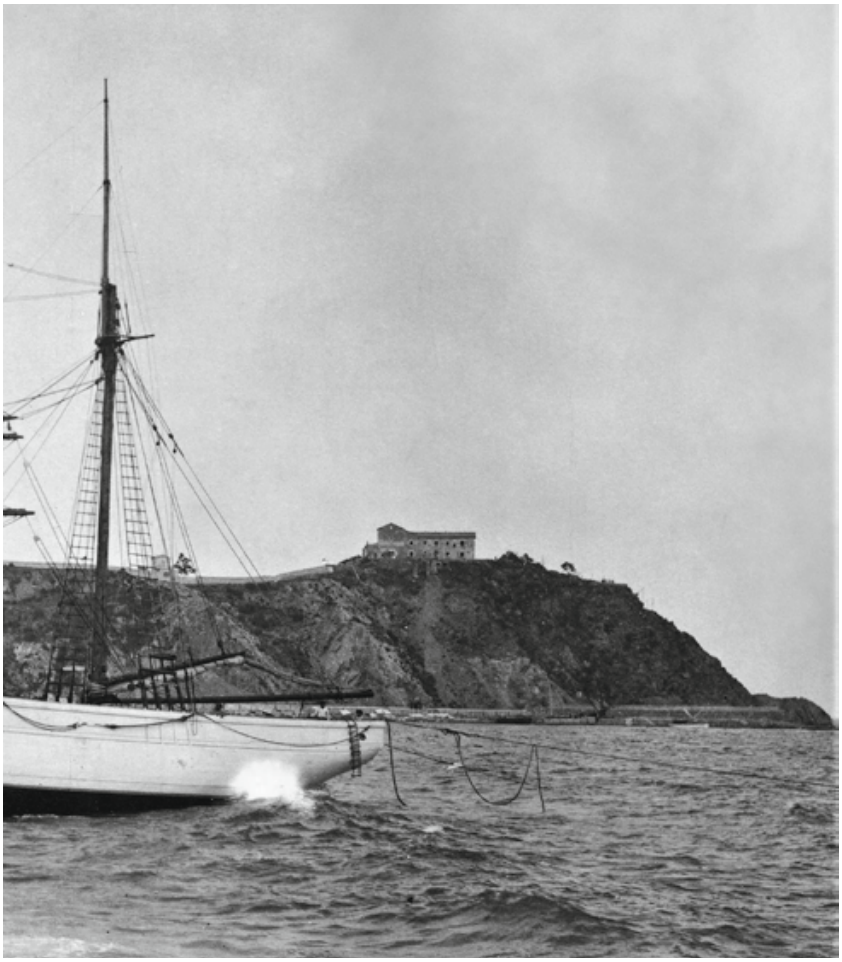

08 El Frare

Passeig de la Mestrança

L'any 1958, coincidint amb el centenari del naixement de l'escriptor, s'inaugura el monument ideat per Francesc Folguera i que s'erigí en honor a Joaquim Ruyra al passeig de la Mestrança. L'escultura, obra del mestre Joan Rebull, representa el frare Sadurní dels ocells, el personatge central de la història de *Les coses benignes* (1928), ambientada a l'antic Convent de Blanes. El dia de la inauguració, l'escriptor Josep M. de Sagarra va dedicar-li una poesia a "qui tingué dòcil l'oïda al més imperceptible so modest, i del repòs d'aquí, o del gest, va construir-ne monuments de vida." La cara esculpida en pedra de Ruyra que va afegir-se posteriorment als peus del monument és de l'escultor blanenc Jaume Coll.

Monument a Ruyra. Fons Vicenç Coma Soley. 1958.
Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

09 El Moll

La Llotja

La pesca era una de les principals fonts de riquesa dels blanencs. I la sardina de Blanes tenia bona fama, ja documentada el 1421 en un document que es conserva a l'Arxiu Municipal d'Igualada i que inclou el conegut proverbi que diu: "Axí'ns ha pres com a la sardina de Blanes, que volent fugir al foch, salta de la paella e dóna en les brases."

A la narració *Vetlles d'estiu* (1900), les alegres peixateres Xanguetes, amb el típic parlar salat d'aquestes contrades, fins i tot ens proporcionen una recepta:

> "Aquelles sardines devien ésser d'aigua dolça. Aquestes són altra cosa: ja m'ho sabreu dir: no n'heu emprades de millores. Són hajades as paratge més salat de sa mar salada; i, si les feu amb arrós, podeu ben estalviar-hi es bitxo. Això flaira com unes flors, filla. Sardina!... Sardina de Blanes! Fresca i coenta, noes!"

Racó de Sant Antoni. 1910 c.
Foto J.A.G. Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

10 La punta de Santa Anna

Aquest paratge i les seves roques punxegudes, emplaçades als peus dels penya-segats de l'antic convent de Blanes, apareixen en diferents narracions com *L'èxtasi de l'oncle Ventura* (1903), *Mànegues marines* (1899) o *El rem de trenta-quatre* (1903):

> "El perill no era gaire lluny. Dues tosses, semblants a dos punxeguts edificis gòtics mal esbrollats de llurs agulles i torricel·les, desgastats i malmesos, se destacaven de la costa, quasi dret a dret de la nostra derrota. Eren les penyes de Santa Anna, a les quals les ones s'enfilaven a escarpir esbojarradament llurs cabelleres de fúria. Malaurada la nau que hagués sigut llançada contra aquells caires i esgardissos! Difícilment cap tripulant n'haguera escapat amb vida."

> "Aquella caleta estava amagada per les calimes: però ells sabien prou on l'havien de trobar entre les penyes de llevant. -Santa Anna els hi ha allargat un plec de sa seua caputxa- va dir un vellet al·ludint al nom de Punta de Santa Anna que porta el cap de la llarga muntanyola."
>
> *Mànegues marines*

Punta Santa Anna. Anys setanta.
Fons Anna M. Barnés-Esperança Ros. Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

11 El Convent

Just damunt de les puntes de Santa Anna i de Sant Miquel trobem l'antic convent de Blanes. Fou fundat l'any 1583, a l'indret on ja existia una petita capella en honor a Santa Anna, per una comunitat de frares caputxins. La continuïtat del culte a aquesta santa va donar origen a la nostra Festa Major. Al segle XIX, coincidint amb les desamortitzacions, passarà a mans privades, com les de Francesc Camprodon i, finalment, al matrimoni amic format per Joaquim Casas-Carbó i Aurora Massó. El Convent és un dels paratges destacats en l'itinerari ruyrià, sobretot gràcies al relat franciscà *Les coses benignes* (1928), en què el Convent és "el lliri blanc de la Costa Brava".

> "Mar a ponent, mar a llevant, mar a migjorn, el promontori del convent feia l'efecte d'un vaixell enorme, enclavat a terra per la popa. Quin aïllament! Quina dolça soledat! Les aigües eren tan serenes que la naturalesa del fons marí s'hi transparentava amb febles coloracions."

Promontori del Convent. 1910 c.
Fons Josep Alemany Borràs. Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

12 Sa Forcanera

Templet de Linné, Jardí Botànic Marimurtra

Font d'inspiració per l'autor, aquesta cala la trobem present en més d'una de les seves narracions, com la que tanca el llibre *Pinya de Rosa* (1920) i que porta per títol *L'Idil·li d'en Temme*. Aquest era un lloc privilegiat per a la pesca de canya, activitat a la qual Ruyra també era un gran aficionat, tot i que sembla que sense gaire èxit.

"La cala de sa Forcanera, situada no gaire lluny de Blanes, és una de les més feréstegues i ombrívoles de la costa; però és també, durant les bonances d'estiu, una de les més quietes, més fresques i més plàcides que poden trobar-se. Com que la cenyeixen per la banda de terra uns cingles alts i espadats pels quals és perillosa la davallada, quasi no la visita mai ningú, com no sigui anant-hi en bot per la mar: així és que sol romandre solitària dies i dies, i no sembla sinó que, lliures de tot contacte pertorbador, s'afinen més i més la frescor i dolcesa de ses sombres i la puresa cristal·lina de ses aigües, en el bon temps d'estiu."

Sa Forcanera. Anys vint.
Foto L. Roisin. Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

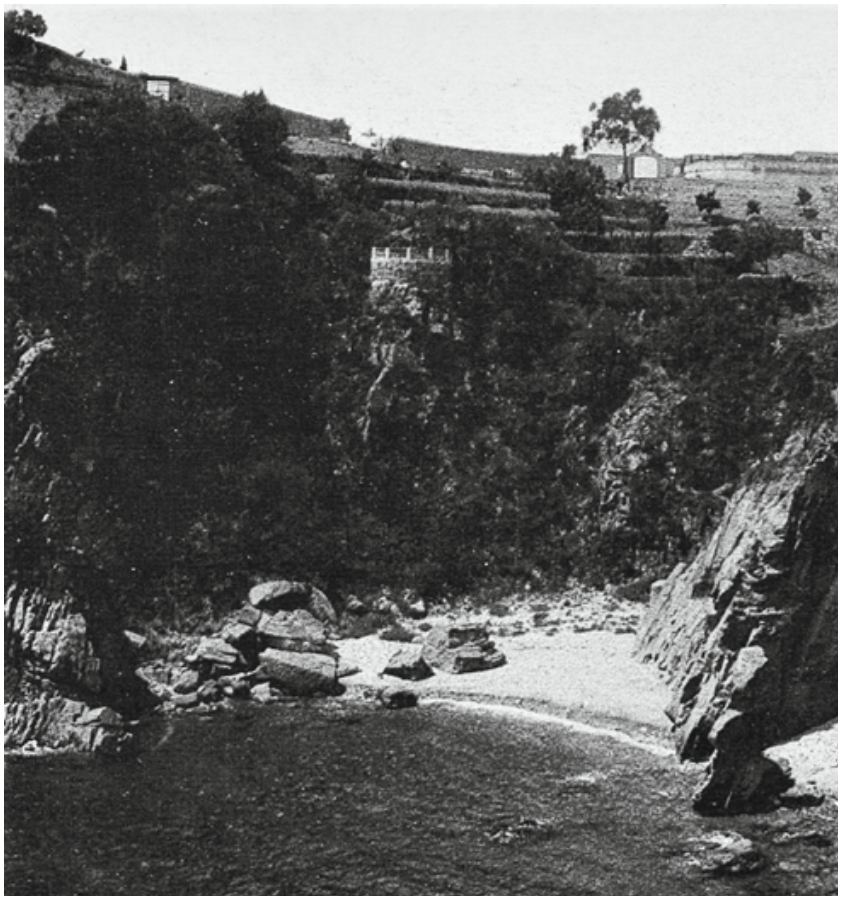

"És sa Forcanera, que no sap de lladrar sense arrossegar per sa boca sa seua llengua de trucs. Llampus! -exclamà el vell alçant-se esborneiat-.
Això si que no m'agrada! Déu ens ajut! Encara embarrancarem! ...."

El rem de trenta-quatre (1903)

"Sospitant que dintre les obscures xombes marines de sa Forcanera havien d'amagar-s'hi grossos déntols i congres, havia decidit de parar-hi una canya llarga amb un guarniment, també llarg i carregat de plom a faisó d'una llença. Quina alegria causaria a "sasanta dona" si pogués portar-li un peixàs d'un parell de carnisseres! Amb aquesta il.lusió havia davallat per la cinglera, arrapant-se a les crétues i tavelles de la penya, després d'haver tirat daltabaix de la timba els seus estres entollats amb el gec i d'haver-se penjat a l'esquena l'olla del grumeig, lligada al coll per les anses amb una cordella; i un cop assolida la pedregosa platja, havia saltat de roca en roca fins a situar-se en una de grossa i assaplanada que es forejava cap a la boca de la cala.

L'idil·li d'en Temme (1920)

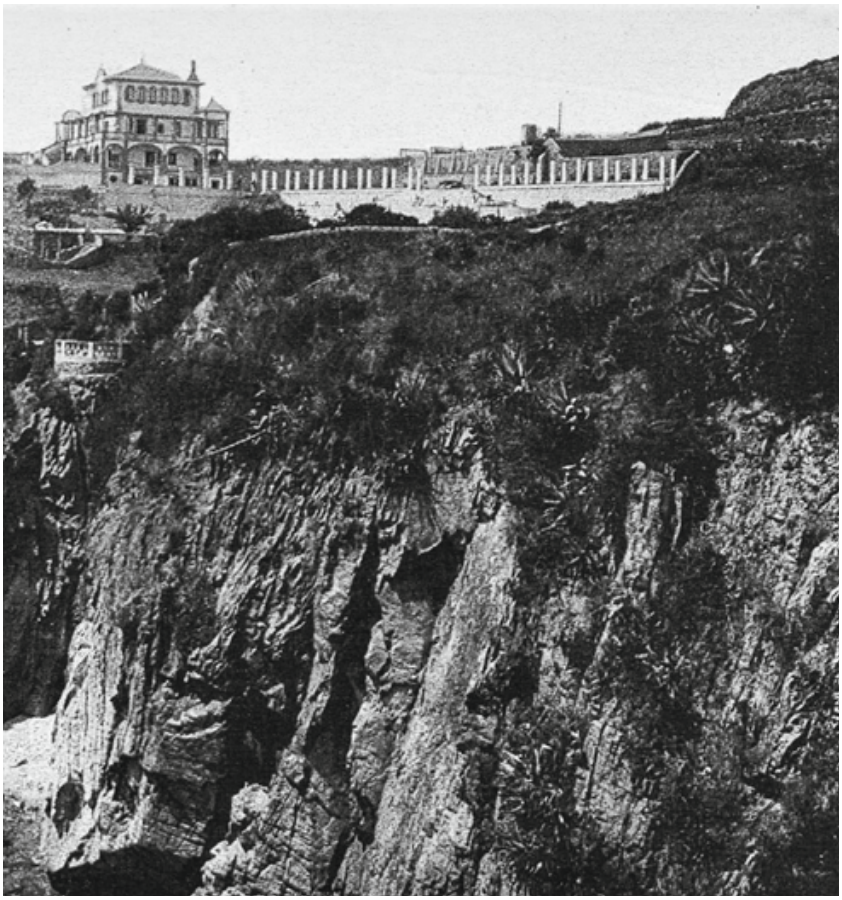

13 Pinya de Rosa

Camí de Santa Cristina

L'èxit literari que obtingué Ruyra amb la seva primera obra, *Marines i boscatges* (1903), un recull de 15 narracions curtes amb el mar i la seva gent com a grans protagonistes, fou rotund. La seguirien *La Parada* (1919) i *Entre Flames* (1928). El 1920, Ruyra va refer *Marines i boscatges*: en va corregir els errors lingüístics i hi va afegir la narració *"L'idil·li d'en Temme".* El llibre fou rebatejat amb el títol de *Pinya de Rosa*. Els anys quaranta l'industrial Fernando Rivière adquireix uns quants terrenys, on creà el jardí tropical, aconsellat pel poeta Pere Puig i Llensa, i decideix batejar el paratge amb el nom de Pinya de Rosa.

"Donen els mariners el nom de pinya de rosa a l'artística nuada que teixeixen al capdavall d'una corda amb els seus mateixos blens, fent-hi un pom boterut que la conclou, la priva desfilagarsar-se (...) Doncs bé: a nosaltres, ens ha semblat adient per a batejar aquest aplec, amb el qual volem consolidar i donar fi a la llarga corda de marines i boscatges que fins ara hem anat escrivint i publicant en revistes, diaris i llibres. Ara la corda tindrà el seu nu de conclusió i constituirà un cos definitiu."

Costa de Blanes. Anys trenta.
Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

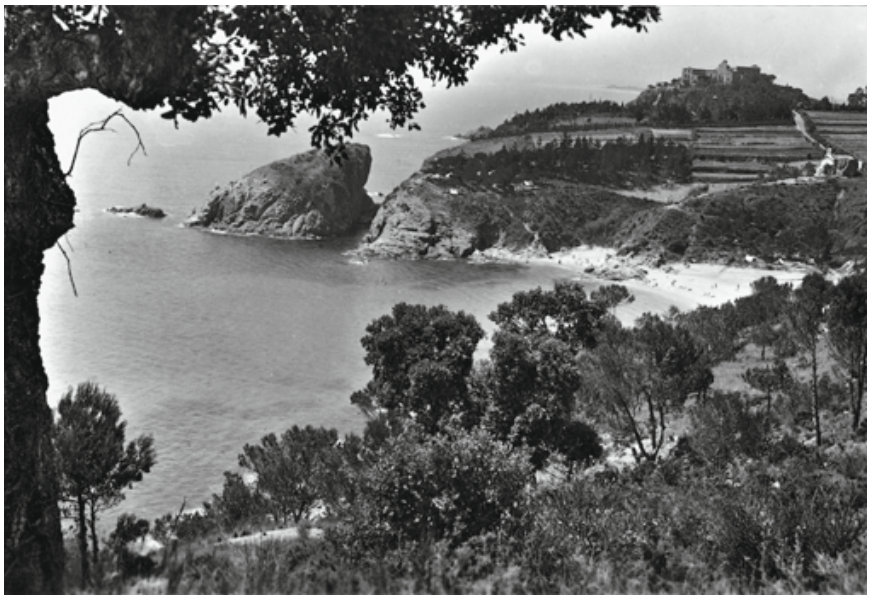

14 Rambla Joaquim Ruyra

El 1964 es cobreix la Riera de Blanes i se li dona el nom del Mestre de la prosa catalana. Ruyra és considerat el gran narrador del mar, i tant ell com els seus personatges n'estaven ben enamorats.

"En fi, a la caiguda d'onze hores me retirava de la platja; però no crec que un enamorat s'aparti amb més recança de la companyia de la seva estimada, ni que, tot anant-se'n, s'embadaleixi més fondament amb el deix agradós de què els encants d'ella li han omplert els sentits: no, perquè la marina em tenia el cor robat (...) Deixava una mica badada la finestra de la meva cambra perquè entrés l'aire pur, me ficava al llit, m'adormia tot sentint la remoreta del mar i bona nit i bona hora."

Vetlles d'estiu (1900)

La Riera. Anys cinquanta.
Fons Josep M. Padern. Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

15 El Verdaguer de la prosa

Carrer Jacint Verdaguer

Ruyra, seguint la idea de Jacint Verdaguer (1845-1902), a qui conegué quan el poeta estava fent els últims retocs de *L'Atlàntida*, va fer de la llengua del poble la principal font de creació del llenguatge. En els seus relats, al costat del registre culte, també hi és present el típic parlar salat de la costa blanenca. En el fragment següent de *L'aniversari del noi Guixer* (1899) podem trobar una mostra deliciosa de l'enamorament per la mar i del parlar salat, ple de frases fetes, dels seus personatges.

"La mar! Jo n'estava enamorat. Ell, no; i amb tot i això se l'estimava com un marit se pot estimar una dona de males entranyes que li ha ocasionat molts de disgustos, però que al cap i a la fi no deixa d'haver-se-li arrelat a l'ànima. No en deia mai bé. -Sa mar! Mal foc que l'assecu! És maleïda, sa mar.- I li sobraven motius per a odiar-la, perquè li havia robat un fill, un fill únic, que a la flor de la seva jovenesa s'era negat amb sos companys de barcada."

Jurat literari reunit a casa de Ruyra, entre altres Josep Alemany i Borràs, a l'esquerra de Ruyra. 1915 c. Fons Josep Alemany i Borràs. Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

16 Sant Joan

El paisatge descrit per Ruyra a *L'aniversari del noi Guixer* (1899) era molt diferent de l'actual, sense cases, ni pins i una "muntanya penyalosa d'un to brú formentós, en la qual les ginestes en flor brillaven com els joiells sobre el pit ossut i colrat d'un gitano"
I si fem cas del que s'explica a *Vetlles d'estiu* (1900), la vegetació que predominava a la muntanya era fruit d'un encanteri.

> "(...) el castell d'en Vas i No-en-tornaràs s'havia aixecat al bell cim de la muntanya de Sant Joan, i "carets de Déu!, heu's aquí per què de resultes d'aquell embruix sa muntanya, s'és enxorquida en tanta de manera que, amb tot i ses benediccions que Sant Joan hi tira des de sa seua capelleta, no s'hi han pogut arrelar més que tomanyins i volivardes."

Sant Joan. 1947. Fons Josep Maria Julià.
Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

17 Cementiri

Joaquim Ruyra va morir a la seva casa barcelonina del carrer Bretón de los Herreros, al barri de Gràcia, el dia 15 de maig de 1939. Blanes és el lloc que va escollir per ser enterrat, on poder sentir prop seu la remor de la mar que tant el va fascinar. L'escriptor descansa en aquest senzill panteó del Cementiri Municipal juntament amb la seva esposa Teresa de Llinàs d'Arnau, que pertanyia a la petita noblesa catalana i que va morir un parell d'anys més tard que el seu espòs. El 2003, en què té lloc l'Any Ruyra coincidint amb el centenari de la publicació de *Marines i boscatges*, es catalanitzà el text de la làpida, que fins aquell moment estava escrit en castellà.

Avinguda principal del Cementiri vell, amb els panteons, també el del matrimoni Ruyra-Llinàs.
Foto Aitor Roger

18 El Vilar

Els boscos i el santuari del Vilar són els principals referents de la que probablement és la seva obra més coneguda, El *rem de trenta-quatre*, publicada dins de *Marines i boscatges* (1903). La promesa que fan els mariners de la Santa Rita i la jove Marianna Saura de realitzar un exvot si aconsegueixen sortir vius de la tempesta, ens permet comprendre millor la fe i la devoció popular dels nostres avantpassats envers la Mare de Déu del Vilar.

Ruyra en un aplec fejocista al Vilar. Anys trenta.
Col·lecció Joan Serras. Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

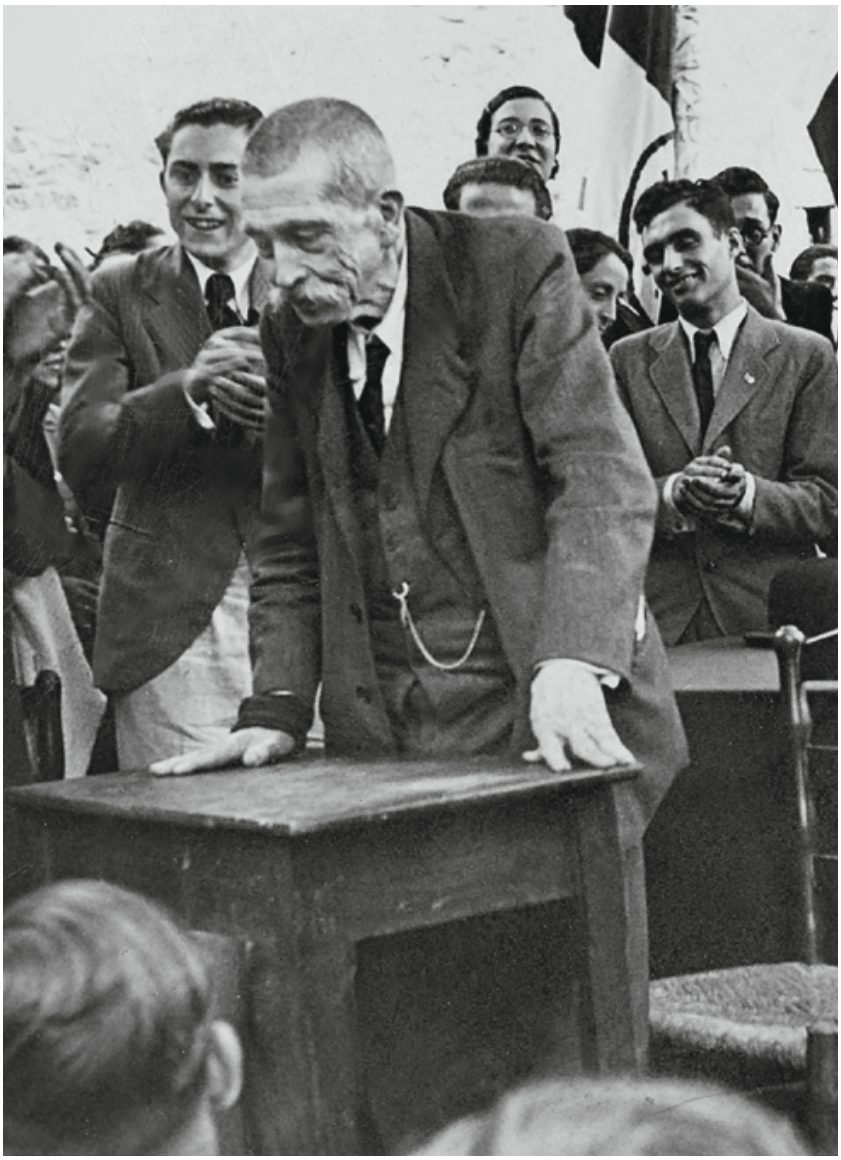

"Amb quina enyorança vaig recordar-me de les soledats del Vilar, amb ses suredes, ses feixetes de conreu, ses velles oliveres on refilen els moixons, sos torrents frescals i sos àlbers de blanques soques, en les quals les parelles enamorades escriuen enllaçadament llurs noms amb la punta del ganivet! Oh, qui pogués visitar de nou aquells llocs i cantar davant l'altaret aquella tornada tan repetida dels romeus : "Deu-nos goig i alegria, Mare de Déu del Vilar!"

"(...) Verge santa des Vilar! – vaig exclamar aixecant els braços en l'aire – Ajudeu-nos! Salveu-me d'aquest perill, i us prometo que pujaré a visitar-vos a peu descalç, amb els rosaris a la mà i amb un d'aqueixos rems tan llargs a coll."

El rem de trenta-quatre (1903)

Ruyra i Blanes

"En els jorns estiuencs, en aquelles hores en què la calor us estalona aneu on aneu, quantes i quantes vegades havia cercat refugi en la vuitcentista botigueta de l'amic Cornellà. Quantes i quantes vegades havia fet de dependent espontani ajudant-li a vendre un llibre i atenent a les noies que anaven a comprar una postal. (...) De vegades a mitja tarda, arribava en Roig i Raventós amb la seva família i llavors la conversa ja prenia un caire ciutadà. Després era en Junceda que a la meitat del seu jornal s'havia trobat a mancar paper canson o tinta xina i havia de córrer cames ajudeu-me cap al Recvll, però aquella botigueta tenia el do de la figuera del ferreret; era molt fàcil entrar-hi però sortir-ne ja resultava un bon tros més difícil, puix si per casualitat baixava Mestre Ruyra, les hores es consumien com l'estela d'un coet."

Vicenç Coma Soley. *Recvll* Núm. 294. 19.01.1929

Tertúlia de la redacció Recvll a la "botigueta" de Salvador Cornellà, als baixos de Can Creus, amb Jordi, Junceda, Ruyra i Coma Soley. Anys vint. Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

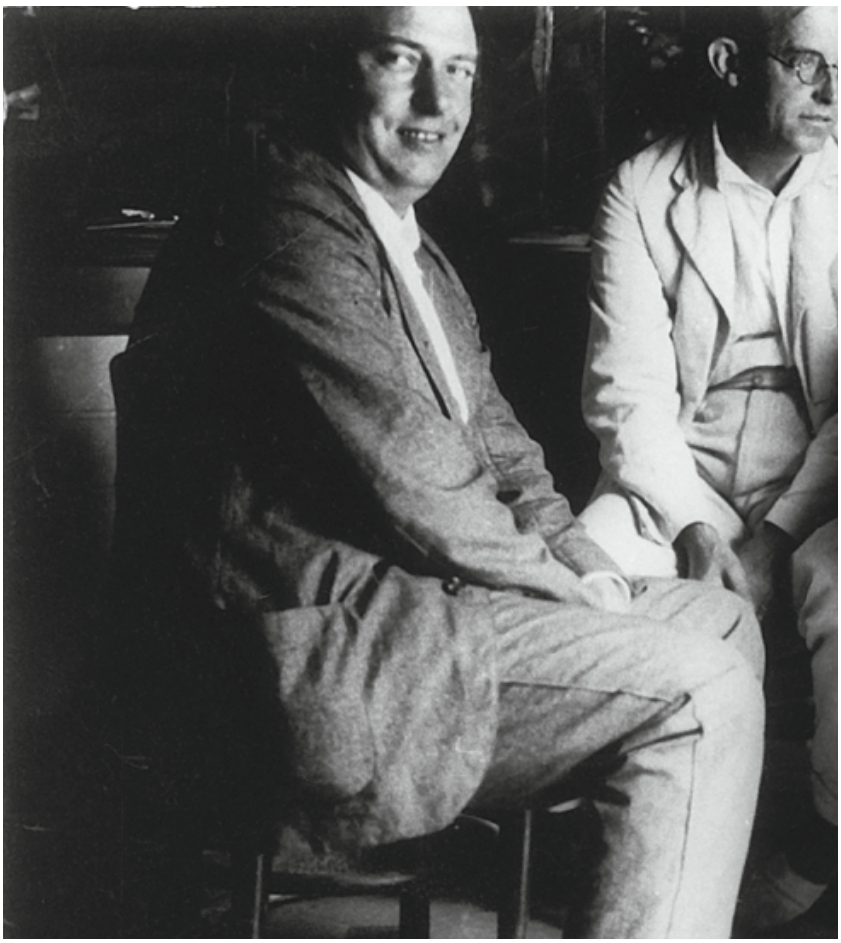

"Més aviat m'hauríeu d'haver preguntat per quins cinc sous vaig néixer a Girona. La meva casa pairal, niu dels meus avantpassats, és aquesta on ara ens trobem. Si el meu pare, que n'havia d'ésser hereu, anà a establir-se a Girona, fou per guanyar-s'hi la vida exercint l'advocacia fins que els meus avis haguessin pogut donar carrera i col·locació als altres nombrosos fills que tenien. Assolit aquest objecte, naturalment correguérem cap a Blanes, on sempre havíem tingut posat el cor i on sempre havíem passat els estius. Aquí és a casa. A Girona i Barcelona anàvem a lloguer. (...) Al fons del meu cor Blanes és el país de la llum i de l'alegria. Girona, la ciutat de l'hivern, del fred negre i dels dies ombrosos, un lloc d'estudi, treball i meditació. La Girona antiga em causa un efecte d'artística sublimitat i m'inclina a respectes de cosa sagrada i de gestes heroiques. Blanes em mou a un sentiment d'alegre i democràtica fraternitat a la manera grega, cada una pel seu estil, aquestes dues poblacions em són molt estimades."

"Enquesta al Mestre Ruyra" per Vicenç Coma Soley.
Esplai. Núm. 125. 22 d'abril de 1934

RUTA JOAQUIM RUYRA

01 **Sa Palomera**
Carrer Mirador de s'Auguer

02 **S'Auguer**
Passeig de la Marina

03 **Can Creus**
Carrer Ample, 10

04 **La mar**
Passeig Cortils i Vieta

05 **Els americanos**
Passatge Bonaventura Puig

06 **Els banys**
Passeig Pau Casals

07 **Les drassanes**
Club de Vela / Gronxadors

08 **El Frare**
Passeig de la Mestrança

09 **El Moll**
La Llotja

10 **La punta de Santa Anna**

11 **El Convent**

12 **Sa Forcanera**
Templet de Linné, Jardí Botànic Marimurtra.
Entrada al Jardí Botànic Marimurtra: 7€
(Preu 2020)

13 **Pinya de Rosa**
Camí de Santa Cristina

14 **Rambla de Joaquim Ruyra**

15 **El Verdaguer de la prosa**
Carrer Jacint Verdaguer

16 **Sant Joan**

17 **Cementiri**

18 **El Vilar**

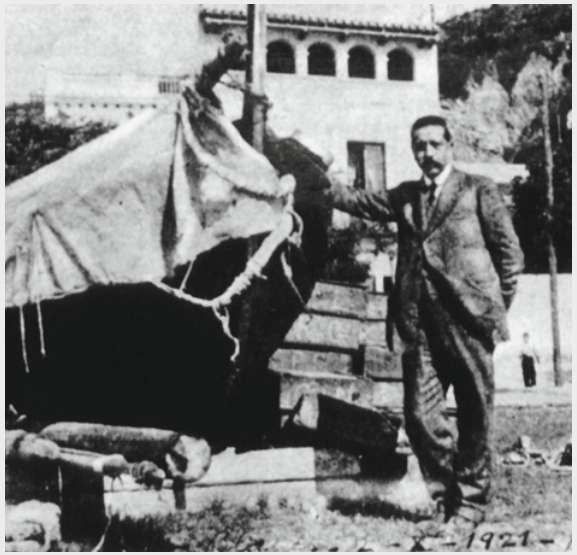

Ruyra davant la Casa de la Creu, residència de l'escriptor
Josep Roig Raventós. 1921.
Arxiu Municipal de Blanes (AMBL)

Aquesta proposta d'itinerari vol ser un primer tast i una invitació als visitants per aprofundir, si no ho han fet encara, en la lectura de les obres més conegudes de l'escriptor **Joaquim Ruyra i Oms** (1858-1939).

L'itinerari ressegueix alguns dels espais que van servir d'inspiració al gran mestre de les lletres catalanes i que protagonitzen els seus relats breus. Són els paisatges de la punta de Santa Anna, el promontori del Convent, el barri mariner de s'Auguer, la cala sa Forcanera..., que emmarquen les històries d'*El rem de trenta-quatre*, *Les coses benignes*, *En Garet a l'enramada* o *L'idil·li d'en Temme*. Cada punt de l'itinerari s'acompanya d'una placa informativa amb una explicació en quatre idiomes i un fragment, en català, d'alguna de les narracions ambientades en aquell punt concret. A més, cada placa inclou una fotografia antiga que ajuda el visitant a conèixer com era aquell indret en l'època que va viure l'escriptor.